

رۆژنامه نووسانی کوردستان له ژیر شاخیک تاوانی بی سزادا

راپورتیکی تایبەتی لیژنەی داکوکیکردن له رۆژنامه نووسان

CPJ

روژنامه نووسانی کوردستان له ژیر شاخیک تاوانی بی سزادا

کوردستانی عیراق دهرکرت ناراام دهریکهویت بهیراورد به زور ناوچهی روژهللاتی ناوهراست، بهلام ههرکه گرژی سیاسی سهرهلدهدات راگهیراندنهکان دهکونه ژیر زورترین مهترسی. لهنبوونی لنبیچینههدا لهگهل نهوانهی هیرشدهکهنه سهر روژنامهگهری، وهکو کوشتن و سوتاندن، روژنامه نووسان دهلین له بابتهکانی وهکو ناین، نایهکسانی کومه لایهتی، و گهندهلی پهیرهست به بهیرسه بههیزمهکانهوه، دهبیت سانسور لهسهر خویان پیادهبکهن.

راپورتیکی تاییهتی لیژنهی داکۆکیکردن له روژنامه نووسان (CPI) له نویسی نامۆ عبیدوللا

پرسیه روژنامه نووسی کورد کاوه گهرمیانی، که کانونی یهکمی ۲۰۱۳ کوژرا. (AFP/Shwan Mohammed)

سلیمانی - روژی بلاووبونهوه: ۲۲ ی نیسانی ۲۰۱۴

"نهگهر گوژار که دهریکهبت، بهیانی سهرت نهکهم به قهری باوکه سهگهکهندا. سهگباب!"

گوژار که بلاووکراوهیهکی سهربهخوی مانگانیه له کوردستان بهناوی رایهل.

"سهگباب" که سهرنوسهری رایهل کاوه گهرمیانی بوو، کهچهند راپورتیکی بلاووکردبووه بانگهشهی ههبوونی گهندهلی کردبوو له نیو سیاسییهکانی کورددا، بهتاییهت نهوانهی سهر به پارتیکی بههیزن بهناوی یهکیتی نیشتمانی کوردستان(ی.ن.ک).

بهگویرهی توماریکی گفتوگوی تلهفونی، که له حوزهیرانی ۲۰۱۲ له یوتوب بلاووکراوهتهوه، قسهکهر که مهحمود سهنگاوییه، که نهندامیکی ی.ن.ک و فهرماندهیهکی سهربازییه.

دوای ههژده مانگ، کاوه گهرمیانی گیانی لهدهستدا، لهبهردهم مالهکهدا له کهلار، باشووری شاری سلیمانی، روژی (۵) ی کانونی یهکمی ۲۰۱۳ گوته بارانکرا.

بهگویرهی راپورتیهکانی ههوال، سهنگاوی توهمتهباری سهرهکی بوو. سهنگاوی مانگی کانونی دووهمی ۲۰۱۴ دهستگیرکرا بهلام ههر زوو بههوی نهبوونی بهلگهوه نازادکرا. نهو جهخت لهسهر بیتاوانی خوی دهکاتمهوه. نهندامیکی ناسایی ی.ن.ک دهستگیراکراوه و دانی به تاوانی کوشتنهکهدا ناوه، بهلام خانهوادهی گهرمیانی دهلین مهحاله هاوالاتییهکی ناسایی بهتهنیا خوی هیرشهکهی نهجامداییت و دهلین تاوانباری راستهقینه یان داریزهری پلانهکه هیشتا نازاده.

سهنگاوی نکولی له راستبوونی پهیرهمندییه تلهفونییهکه نهکردوه که تیایدا بهگهرمیانی دهلنیت "سهگباب" و بهزمانیکی نزم ههرهشهی لندهکات، چونکه، بهوتهی خوی، گوژار کهی کاوه گهرمیانی له ژمارهیهکی پیشوتردا بابتهتیکی رهخنهگهرانه و وینهیهکی نهوی بلاووکردبووهوه.

دهستبهجی دوای کوشتنی کاوه گهرمیانی، ههندیک روژنامه نووس و بهرگریکاری مافی مروژف گومانیان دهربری لهوهی لیکولینهوهی کوشتنی گهرمیانی بگاته نامانج و تاوانباری سهرهکی بهسزایی یاسایی خوی بگات. روژی ۲۰ ی کانونی یهکمی ۲۰۱۳، خویشاندانان لهسهر اپای کوردستانهوه لافیتیهیان بهرزکردبووهوه که لهسهریان نووسرابوو، "نهک تهنیا بکوژ. کی له پشتی بکوژه؟" و "ههمومان دهرانیان بکوژ کیهه."

شاعیری ناسراوی کورد عبدالله پەشتیو و تهیهکی بلاوکر دوهه که بهتووندی رمخنه له حکومەتی هەریمی کوردستان دەگریت، "کاوه له وڵاتی کدا شههیدکارا که نه سیستەمی بەرپۆمەردنی تێدایه، نه دامودەزگا، نه دادگا، نه دەستور و نه یاسا، هەربۆیه نابێ چاوەروانی بەرداگردنی تاوانبارانی راستەقینە بین."

شیرین ئەمین، هاوسەری کاوه، له کانۆنی دووهمی ۲۰۱۳ بە گریانهوه رووبەرۆوی کۆمەڵێک روژنامەنوس و کەسانی تر هاواری دەکرد، "مەسئولهکانی یەکیتهی کردیان... توخوا داواتان لێدەکەم، راگەیاندنکاران، کاوه برای ئیومش بوو، ئەم ناحەقییه قبول مەکن." دواي تێپەڕینی حەفدە روژ بەسەر کوژرانی هاوسەرەکید، شیرین یەکەم مندالی بوو.

جێبەجێکردنی یاسا خودسانسۆرکردن بەرەمدیتیت

کوردستانی عێراق، که ژمارە ی دانیشتوانی نزیکە ی ۵ ملیۆن دەبیت، سێ پارێزگای عێراق دەگریتهوه - هەولێر، دھۆک، و سلیمانی - و هاووسنۆره لهگەڵ ئێران، تورکیا و سوریا دا. هەریمهکه خاوهنی ئالا و سروودی نیشتمانی خۆیتهی، و حکومەتی هەریمی کوردستان دەسه‌لاتی تارا دیهک کاملی بەسەر کاروباره ناوخی و دەر مکیهکانی هەریمهکه دا هیه. له ۲۰۰۳ هوه، دەسه‌لاتی حوکمرانیکردن له‌ئێوان ی.ن.ک و پارتی دیموکراتی کوردستان (پ.د.ک) دا دابه‌شکراوه. هەر چه‌نده پارتیکی تر به‌ناوی گۆران، به‌هۆی بردنه‌وی دەنگیکی زۆر هوه، نه‌خشە ی سیاسی خستوتە لهرزه.

له‌کاتی کدا ئۆتۆمبیلی بۆمبێژ کراو و هێرشێ خۆکوژی و توندڕه‌وی ناینی له‌ دواي شەر به‌شیکی زۆری عێراقی وێران کردوه، کوردستان به‌شێوهیهکی گشتی خۆی له‌م جۆره توندوتیژی به‌ پاراستوه. ئابوورییه‌که ی له‌گه‌شه‌سەندندایه و هۆکار هه‌ش به‌شێوهیهکی گشتی هه‌بوونی بریکی زۆر نه‌وت و گازی سروشتیه. به‌لام، له‌پشت ئه‌و رووخساره‌وه که نارام دهر ده‌کەوت به‌ر اور د به‌ زۆر به‌شی روژ هه‌لاتی ناوه‌راست، هه‌ندی کجاری گه‌ره‌ دروست ده‌بن و نه‌مه‌ش ئه‌و کاتیه مێدیا زۆرترین مەترسی له‌سەر ه. روژنامەنوسانی هەریمه‌که دە‌لێن کوردستان پیره له‌ واسته‌کاری و گه‌نده‌لی؛ زۆر کورد سه‌رکرده‌کانی خۆیان به‌وه تۆمه‌تبار ده‌کن پاره‌ی نه‌وت بۆ ده‌وله‌مەندکردنی خۆیان به‌کار ده‌هێنن له‌جیاتیی بونباندانی ئابووری و دیموکراسیه‌کی به‌هێز بۆ هه‌مووان. له‌شاره‌ بچوکه‌کانی وه‌کو که‌لار و هه‌له‌بجه، خه‌لکی ناره‌زایی دهر ده‌بێن دژی نه‌بوونی خزمه‌تگوزاری بنه‌رته‌ی وه‌کو شه‌قامی قیرتاو، کار و کاره‌با.

کوردستان به‌شێوهیهکی گشتی خۆی پاراستوه له‌ توندوتیژی به‌شیکی زۆری عێراقی دواي شەری وێران کردوه. (Reuters/Faleh Kheiber)

کاوه گەرمیانی دواي روژنامەنوسه کوژرابیت له‌ هەریمی کوردستان، به‌لام که‌یسه‌که تاکوتەرا نه‌بوو. له‌ماوه‌ی چه‌ند سالی رابردوودا، سه‌نته‌ری مێترۆ بۆ داکوکیکردن له‌ روژنامەنوسان، که‌ گروپیکی فازانج نه‌ویسته و بۆ مافی روژنامەنوسان تێده‌کشیت، به‌ تیرۆته‌سه‌لی نزیکه‌ی ۷۰۰ هێرش له‌سەر روژنامەنوسان تۆمار کردوه که‌ تیا باند، هه‌ر شه‌ه، هه‌راسانکردن، لێدان، گرتن، توقاندن و سوتاندنی نوسینگه‌ی تێدایه. زۆر به‌ی هێرشه‌کان بێ سزادانی تاوانکاران ماونه‌ته‌وه.

ژماره‌ی هێرشه‌کان سالی ۲۰۱۱ گه‌یشتنه‌ لووتکه‌ کاتیک هه‌زاره‌ها کورد جۆشیان له‌به‌هاری عه‌ره‌بی وهرگرت و پزانه‌ سه‌ر شه‌قامه‌کانیان تا بۆ ماوه‌ی چه‌ند مانگی ناره‌زایی دهر بێن دژی ده‌سه‌لاتی سه‌رکر دایه‌تییه‌ک که‌ به‌ دیکتاتور و گه‌نده‌ل ناویانده‌برد.

به‌لأم کاتیک دنییت و وورد ده‌بیتوه و ده‌لئیت سه‌رۆکی ئەو دەرگایه گهنده‌له، ئەو کاته گرفت دروست ده‌بیت. "له ئەنجامدا، توانا ده‌لئیت، راپۆرتیه هه‌م‌الیه‌کان و ورد‌ه‌کاریه‌کان تێدانیه و کاریه‌گه‌ری دروست ناکهن.

له‌م رووه‌وه، هاوکاره‌کانی کاوه گه‌رمیانی ده‌لئین ئەو جیاواز بوو. له‌یه‌کێک له‌ عه‌شائیرترین ناوچه‌کانی کوردستان – که به‌هۆی هاوینی پرتیبه‌یه‌وه پرت به‌په‌ستی خۆی ناو‌نراوه گه‌رمیان – کاوه بو‌یریه‌یه‌کی ده‌گمهنی نیشانده‌دا. گو‌قار مه‌که‌ی، رایه‌ل، شه‌رمی نه‌ده‌کرد له‌ ناو‌هینانی ئەو به‌ر په‌رسانه‌ی که پێیوابوو ده‌ستیان هه‌بووه له‌گهنده‌لیدا، ته‌نانه‌ت ئەگه‌ر ئەو به‌ر په‌رسانه هینده‌ی فه‌رمانه‌یه‌کی سه‌ر‌بازی و هه‌کو سه‌نگاوی به‌هه‌زیش بووین. هاوکارانی ده‌لئین گه‌رمیانی چێژی و هه‌ر ده‌گرت له‌ سوود هه‌ر گرتن له‌ به‌هه‌ر مه‌کانی نووسینی بۆ ته‌حه‌دا کردنی ده‌سه‌لات.

دانا ئەسه‌د، موحه‌ریریه‌کی هه‌فته‌نامه‌ی سه‌ر به‌خۆی ئاوێنه که گه‌رمیانی به‌بته‌ی بۆ نووسیبوو، ده‌لئیت "شه‌تیک هه‌بوو کاوه [گه‌رمیانی] ی جیا‌ده‌کردوه له‌وانه‌تر. له‌هه‌کاتێدا رۆژنامه‌نووسانی تر به‌گه‌شتی له‌ راپۆرت هه‌کانیاندا باسی گهنده‌لیان ده‌کرد، ئەو پێی‌ده‌وتین کێ گهنده‌له‌ ناوی ده‌هینان، و ده‌زانیت، ئەمه‌ش لێره هه‌لی سووره."

له‌سه‌ر کاغه‌ز، ئەو رۆژنامه‌نووسانه‌ی و هه‌کو گه‌رمیانی دز یه‌یه‌یه‌کان ده‌ده‌خه‌ن له‌ لایه‌ن یاساوه له‌ کوردستان ده‌پارێزرین. **یاسای رۆژنامه‌گه‌ری** هه‌ر یه‌مه‌که، که به‌یاسای ژماره ٣٥ ی سالی ٢٠٠٧ ناسراوه، به‌ندکردن، ئەشه‌که‌نجه‌دانی جه‌سته‌یه‌ی و ده‌روونی په‌یام‌نێزان قه‌ده‌غه ده‌کات و رینگه‌ری ده‌کات له‌ داخه‌ستی بلاوکار و مه‌کان. زۆر رۆژنامه‌نووس که بۆ مه‌دییا سه‌ر به‌خۆکان و مه‌دییاکانی ئۆپۆزسیۆن کار ده‌که‌ن یاسا که‌یه‌یان قبوڵ کردوه، که جیا‌وازییه‌کی گه‌وره‌ی هه‌یه له‌گه‌ه‌ل یاسای ژێر ده‌سه‌لاتی رژیمی دیکتاتور سه‌ددام حسه‌ندا.

یاسا که به‌به‌ر او‌رد به‌ یاسای و لاتانی تری رۆژ هه‌لاتی ناو‌ه‌راست پێشه‌که‌وتوه، به‌لأم کورته‌یه‌ناره‌ له‌هه‌ی له‌ ئاستی ستانداردی نیوده‌وه له‌ تیدا بێت چونکه یاسا که‌ردنی نا‌روونی تیدا به‌هه‌ و هه‌کو "چاندنی توی رق و کینه"، "سوکیا هه‌تیکردن به‌ به‌روباوه‌ر و ری و ره‌سه ئایه‌یه‌یه‌کان"، "سوکیا هه‌تیکردن به‌ سیمبوول و پیرۆزییه‌کان"، و چوونه‌ ناو و ورد‌ه‌کاری "ژیانی تابه‌ته‌ی تاکه‌وه." رۆژنامه‌نووسان ده‌لئین ئەم ووشه‌ نا‌رووانه ده‌کریت هه‌ر مه‌کیانه له‌ لایه‌ن ده‌سه‌لاته‌وه به‌شه‌یه‌یه‌ک لێکه‌دانه‌وه‌یه‌ن بۆ به‌کریت که خه‌نکاندنێ ده‌نگه‌ دژ مه‌کانی لێکه‌وه‌یه‌وه.

ئاوات عه‌لی، به‌ریه‌یه‌ری سه‌نه‌تری مه‌ترۆ، به‌ CPJ ده‌لئیت سالا‌نه سه‌ددا‌ن داوای یاسایی دژی رۆژنامه‌نووسان تو‌مار ده‌کرین به‌ تو‌مه‌تی ناو‌زێراندن، سه‌خو‌ور یکردن، نواندنی به‌ریزی به‌رامبه‌ر ئاین، و "لادان له‌ عاداتی کومه‌لایه‌تی." له‌هه‌کاتێدا به‌په‌ی یاسای رۆژنامه‌گه‌ری، هه‌چ رۆژنامه‌نووسیک نابێت به‌هۆی کاره‌که‌یه‌وه به‌ندبه‌کریت، به‌لأم زۆریه‌ک به‌ندکارون بۆ یه‌ک یان دوو رۆژ یان زیاتر تا کاتی دادگایکردنیان هاتوه. زۆر جار ده‌بیت سه‌ددا‌ن دۆلار و هه‌کو که‌فاله‌ت به‌دن بۆ ئەوه‌ی ئازاد به‌کرین.

له‌ ناو‌ه‌راستی ٢٠١٣ دا، په‌ر له‌مان یاساییه‌کی په‌سه‌ند کرد، که هاو‌شه‌یه‌ی یاسای ئازادی زانیاری له‌ ویلایه‌ته‌ یه‌که‌گرتوه‌کانی ئەمه‌ریکا، مافی ده‌سته‌که‌وتنی زانیاری حکومی بۆ خه‌لک دا‌بین ده‌کات. به‌لأم رۆژنامه‌نووسه‌کانی هه‌ر یه‌مه‌که ده‌لئین گرفته‌که ده‌سته‌که‌وتنی زانیاری یاخود پاراستنی یاسایی نییه‌ – به‌لکو جیه‌یه‌یه‌که‌ردنی خۆدی یاسا‌کانه.

رحمان غه‌ریب، ریکه‌خه‌ری گه‌شتی سه‌نه‌تری مه‌ترۆ، به‌ CPJ وت، "کوردستان هه‌ر یه‌مه‌که که یاسای تیدا جیه‌یه‌یه‌که‌ردیت و دادگا‌کان سه‌ر به‌خۆ نین."

ره‌خنه‌گران ده‌لئین سه‌سته‌می دادوه‌ری و ئاسایش له‌ لایه‌ن دوو پارته‌ حکومه‌رانه‌که‌وه – ی.ن.ک و پ.د.ک – کۆنتروڵ‌کراوه. هه‌ر پارته‌یه‌کی مه‌لیشیای سه‌ر به‌خۆی خۆی هه‌یه که و هه‌کو هه‌زی ئاسایش و پۆلیس له‌ ناوچه‌کانی ژێر ده‌سه‌لاتیاندا کار ده‌که‌ن، فه‌رمان له‌ سه‌رۆکی پارته‌کانیان و هه‌ر ده‌گرن له‌جیاتی و هه‌زار ته‌که‌کانی ناو‌خۆ و پێشه‌مه‌ر که. سه‌لیمانی ناوچه‌ی به‌هه‌زی ی.ن.ک و پ.د.ک – یش له‌ هه‌ولێر و ده‌وک ده‌سه‌لاتی بالای هه‌یه. ره‌خنه‌گران ده‌لئین پارته‌کان دادوه‌ر له‌سه‌ر به‌نه‌مای حه‌زیه‌یه‌کان داده‌نێن نه‌که له‌سه‌ر به‌نه‌مای لێهاتووبیان، و ئەم هه‌کارانه‌ش زۆر جار واده‌که‌ن مه‌حاله‌بیت به‌ر په‌ر سه‌ په‌له‌به‌ر مه‌کان یاخود به‌ر په‌رسانی حکومی به‌ تو‌مه‌تی توان ده‌سته‌گیر به‌کرین.

CPJ داوای وه لآمی له حکومت کرد له هه مبهه ئه ره مخانه و نهجامهکانی تری نه ره راپورته. به لآم نوسینگهی سه روک مسعود بارزانی وه لآمی پرسیار مهکانی CPJ نه دایه وه که به ئیمهیل نار دبووی.

له هه لێزار دهنهکانی ئهیلولی ۲۰۱۳ دا، پارتی سنیهم، گۆران، سه سهو تتیکی سه سهو هینهی تو مار کرد و بووبه دووم بهناوبانگترین پارت له پیش ی.ن.ک-هوه. هه سه چهنده ههستانی گۆران فور مهلهی دابهشکردنی دهسه لاتی نیوان پارتی و یه کیتی تیکده دات، به لآم چاوهر وانه مکریت ی.ن.ک و مکو یاری کهریکی به هیز بمینتیه وه به هوی ئه وه باله سه سهو یه وه که هه مهتی و دهسه لاتی بالای به سه سهو یاریزگای سلیمانیدا ههیه.

هه سه که گهژییه سیاسییهکان پیش هه لێزار دهنهکانی ئهیلولی ۲۰۱۳ زیادیان کرد، ژماره ی هیز شهکان تا ئاستیکی به سه سهو له سه سهو روژ نامه نووسان زیادی کرد. ژماره ی هیز شهکان سالی ۲۰۱۲ دابهزیبوون داوای نه وهی له سالی ۲۰۱۱ و له کاتی به هاری سه سهو میدا گه شتبوونه لو تکه.

پیوئیک به لای پۆستهریکی هه مهتی هه لێزار دنی پارتی گۆران-دا تیده پهریت له ئهیلولی ۲۰۱۳.
(AFP/Ahmad al-Rubaye)

ئاسۆس ههردی، روژ نامه نووسی ناودار و به ریو بهری کۆمپانیای ئاوینه که روژ نامه ی ههفتانه ی سه سهو به خوی ئاوینه ده ره دکات، به CPJ را گه یاند، "هه سه کاتیک قهیر انیک با خود جو ریک بارودوخی سیاسی هه ستیار رو و ده کاته نه و لاته، یاسا، دیموکراسی و مافی مرو ژ هه چ مانایه کیان نامینیت." ئاسۆس، که خوی له لایهن که سیتی نه ناسر او وه له ئابی ۲۰۱۱ به که سه سهو یه کی ئاسنین لیدرا و به وه هوی شه وه له نه خو شخانه چاکر دهنه ی برینه که ی پیو یستی به ۳۲ ته قه ل هه بوو، ده لیت ده بیت ژماره ی نه وه هیز شهانه ی ده کرینه سه سهو روژ نامه نووسان له سیاقدا سه سهو یکریت. (ته نیا نه وه که سه ی که گو مانوایه شو فیزی نه وه ئو تو مبه له بو وه که هیز شه که ی هه لگر تبوو سز ادرا وه. هه سه چهنده شو فیتر که ئیفا ده ی دا وه دوو که سه ی تریش به شه دار بوون له نه جامدانی تا وانه که دا، که سه ی تر سز انده را وه."

شه شه مانگ داوای تیه پهرین به سه سهو هه لێزار دهنه کاند، کور دستان به بی حکومت له چه قبه سه تووی سیاسییدا بوو.

کوشنتیکی چاره سه سهو نه کراو

یه کی که له زه قترین هیز شهکان بو سه سهو روژ نامه گه ری کور دستان کرایه سه سهو روژ نامه نووسی خو یندکار سه سهو شهت عوسمان، که ته مه نی ۲۳ سال بوو و داوین سالی زمانی ئینگلیزی ده خو یند کاتیک له به ره دم ده رگای زانکو ی سه لاهه دین له هه لیز له ۴ ی ئاباری ۲۰۱۰ رفینرا. روژ نامه نووسی سه سهو یستی بوو که بابه تی له چه ندین ده زگای را گه یاندنی جیا واز دا بلا و کر دبو وه، له وانه روژ نامه ی سه سهو به خوی ئاشتی نامه، ویب سایی هه والی سه ی، کور دستان پۆست، ئاوینه، هاو لاتی و لقی ن پریس.

سەردەشت بابەتی توندی لەسەر تێمگانی بەرپرسە بالاکانی حکومەت و دوو پارته سەر مکیبەکه لەگەندەلیدا نووسیبوو. مردنەکە لەکاتی کدا هات هەرمەکه زیادبوونی گرژی سیاسی بەخۆیوه دەبینی. گۆران، وەکو بزوتنەمیەکی تازه دامەزراو که خۆی وەکو ریفۆرمخواز خستبوو ورو، سەرکەوتنێکی باشی لەهەلبژاردنەکانی ۲۰۰۹ دا بەدەستەینابوو. نزیکە یەک لەسەر چواری ۱۱۱ کورسیبەکەمی پەرلەمانی بردبوو. دەنگدەر ان بۆیەکه مەجار لەشاشە تەلەفزیۆنەوه راستەوخۆ پەرلەمانتاری ئۆپوزسیۆنیان دەبینی بەدەنگی بەرز له پەرلەمانەوه باسی گەندەلی و گریبەستی ژیربەژیری نەوتیان دەکرد.

خۆپیشاندەریک نارەزای دژی کوشتنی سەردەشت عوسمان دەردەبریت. (YouTube/FilmBrad)

یەکیک لە توندترین بابەتەکانی سەردەشت بریتی بوو لە نووسینیکی گالته‌ئامیز لەبارە ی خانەوادە ی سەرۆک بارزانییەوه، که سەرۆکی پ.د.ک-ه، یەناونیشانی "من عاشقی

کچەکە ی بارزانیم." لە بابەتەکەدا، که لەژێر ناویکی خوازاو لە کانونی یەکمەمی ۲۰۰۹ لە کوردستانپۆست بلاوکرایەوه، عوسمان هێرشکردبوو سەر فراوانیونی بۆشایی نایەکسانی کۆمەڵایەتی و پرسیری ئەوهیکردوو ئەخۆ دەتوانیت بە خواستنی یەکیک لە سێ کچەکە ی بارزانی لە دەست هەژاری هەلبێت.

بەشدار عوسمانی برای رۆژنامەنوس بە CPJ ی ووت دوا ی بلاوونەوه ی ئەو بابەتە بڕاکە ی چەندین هەرشەمی بە تەلەفۆن و کورتەنامە بۆ رۆشتوو. بەردەوام ترسی زیاتر دەبوو. لە دوا ی و **تاریدا**، سەردەشت باسی چاومروانی مەرگی خۆی کرد: "نەباکم بەمردنە و نە ئازاردان، لەچاومروانی کۆتاییهاتنی مۆلتەکم تادیاری بکوژەکانی خۆم بکەم، دو عاش دەکەم مردنێکی تراژیدیام بپێبخش که شایستە ی ژیا نە تراژیدیاکەم بێت."

بە قسە ی شایەتەحاکان لەو کارێردا که ترافیکی بەهۆ ی هاتووچۆ ی زۆری خەلکەوه بۆ دەوام خاودەبێتەوه لە پایتەختی کوردستان، سەردەشت رقیتر و بەزۆر خرایە ناو مینی پاسیکەوه. سەرمرای هەبوونی بازگە لەسەر ریگە ی هەولێر-موسل، هیزەکانی ناسایش دەلێن سەردەشت سەرکەوتوو نە گواسترایەوه بۆ موسل، که شاریکی تره لە باکوری عێراق، و لەو ی بە مردووی لەسەر ریگیایەک دۆزرایەوه و دوو فیشەک لەسەری درابوو.

هفتا و پینج رۆژنامەنوس و موحەریر و رۆشنیری کورد بەیاننامەمیەکیان لە ئایاری ۲۰۱۰ بلاوکردهوه که حکومەتی هەرمی بە بەرپرسیار دانا بەر امبەر کوشتنی سەردەشت عوسمان. لەبەیاننامەکەدا هاتبوو، "ئەم کارە لەدەرەوه ی توانای تاکە کەسێک یان گروپێکی بچوکه. بڕوامان وایە لەپیش هەموو کەسێکەوه حکومەتی هەرمی کوردستان و هیزەکانی ناسایش بەرپرسن و دەبێت هەموو شتێک بکەن بۆ دۆزینەوه ی ئەم دەستە رەشه."

رۆژی ۱۰ ی ئایاری ۲۰۱۰، سەددان خۆیندکاری زانکۆ لەوشوینەوه که سەردەشتی لێ رقیترابوو بەرپرسیار بەرلەمان بەرپکەوتن. هاواریاندهکرد، "کێ دەستی بەخوینی سەردەشت سوورە؟" سەرۆکی ئەوکاتی پەرلەمان کەمال کەرکۆکی، ئەندامێکی پ.د.ک، هەولیدا قسە بۆ گوردبوونەوه که بکات، بەلام خۆپیشاندەر ان بوئلی ئاو و پیلایان تیگرت تا ناچار کرا شوینەکه جیبهێنێت.

مەسعود بارزانی لیژنەییکی نەناسراوی پێکھێنا بۆ دۆزینەوەی بکوژی سەردەشت
عوسمان.
(Reuters/Ruben Sprich)

ماویەکی کەم دواى کوشتنى سەردەشت، بارزانی وتی
لیژنەییکی پێکھێناوە تا لیکۆلینەو لە تاوانەکان بکات بەلام ناوی
ئەندامانی لیژنەکانە ناشرانەکان. زانیارییەکی زۆرکەم
لەسەردەشتان لەسەر ئەوەی ئایا ئەو لیژنەییە ھەرگیز کۆبۆتەو
یاخود لەراستیدا ھەر بوونی ھەبوو.

بەلام پێنج مانگ دواتر، ھێزەکانی ناسایش دانپێدانانیکی
تۆمار کراری کەسیکیان بەناوی ھیشام محمود ئیسماعیل
لەتەلەفزیۆن بۆلاکردووە کە وتی شۆفیری ئەو مینی پاسە بوو
کە سەردەشتی ھەنگرتبوو بۆ موصل. دواى ناساندنی خۆی
و ھو ئەندامیکی ئەنسار ئەلئیسلام، کە گروپیکی سەربە
قاعیدەییە، وتی سەردەشت کوژرا لەبەر ئەوەی شکستی ھینابوو
کاریکی نەزانراو بۆ گروپە ئیسلامییەکانە جێبەجێکات. بەلام لە
بەیاننامەکاندا کە لەمیدیاکانی ناوخرۆدا بۆلاکرایەو، ئەنسار

ئەلئیسلام نۆکۆلێکرد دەستی ئەوی تێدابووینت. ئەندامانی خانەوادەى سەردەشت بە روژنامەنووسانیان راگەیاند کە لەلایەن ھێزە
حکومیەکانەو ھەر شەھیان لیکراوە دواى ئەوەی لە میدیاکاندا دژی ئەو بیریۆکەییە قسەیانکردبوو کە دەلێت سەردەشت پەيوندی بە
گروپیکی تیرۆریستیەو ھەبێ. بە گۆیەری ھێزەکانی ناسایش، ھیشام ھیشتا لە بەندینخانەدا.

CPJ و گروپە ناوخرۆیی و نیودەولەتیەکانی مافی مرۆف رەخنەیان لە لیکۆلینەو کە گرت بەوێ جینگای متمانە نییە و شەفافیتی
تێدانەبوو. بەھانسیو، ئەنجامی لیکۆلینەو کە گری توورەیشی لە کەسانی تر بەردا. لە ستوونی روژنامەکاندا، بەختیار عەلی،
رومانۆسی ناواری کورد، ئەنجامی لیکۆلینەو کە بە "دروپەکی زل" ناو برد. ھاوکارانی سەردەشت و وتیان ئەوان سەردەشتیان
و ھو کەسیکی چەپەری لیبرال و عەلمانی ناسیبوو - نەک توندروپەکی ئاینی.
بەشدار عوسمان بە CPJ دەلێت ھێندە رەخنەى لە بەشدارى حکومەت گرت لە کوشتنی براکەیدا، ھەستی بە ترسکرد لە سەر ژيانى
خۆی و کوردستانی بەرھە ئورپا جیھیشت و تەنیا بەمدوايە گەر ایەو ناسەردانی ھەر ئیمەکانە بکات. لە دیداریکی تەلەفۆنیدا لەگەڵ
CPJ، وتی ھیشتا برۆی وایە لیکۆلینەو کە ھو حکومەت لەسەر کوشتنی براکەى ھەلبەستراو بوو، "ھەر ھەمووی - لە تەلەفۆنە بۆ
یە - درۆ و ھەلبەستراو بوو. کوژرانی ئەو ژيانى ئیمەى بۆ ھەتا ھەتایە گۆری. زۆر شتیشی لە کوردستان گۆری. مەسەلەى
سەردەشت ئیستا بۆتە مەسەلەى نازادى." ھەر ھەو ھو تەنیا لیکۆلینەو ھەکی بیلايەن بەسەر پەرشتی ریکخراوە نیودەولەتیەکان
دەتوانیت بکوژی راستەقینە بدۆزیتەو.

ھیرشیکی سوتاندنی بێشەرمانە

چەند مانگیکی دواى کوژرانی سەردەشت عوسمان، نازەنایەکانی بەھاری عەربى کە باکوری ئەفریقا و روژھەلاتى ناوھراسى
گرتبوو ھەگەیشتە کوردستانی عێراق. روژی ۱۷ ی شوباتى ۲۰۱۱، ھزاران کورد لە سلیمانی دەشتیان بە خۆپیشانان کرد و داوای
کوژتایی دەسەلاتى گەندەل و دیکتاتورانەى سەرکردەکانیان دەکرد.

لەوکاتەدا، ژمارەیک روژنامەنووسی سەربەخۆ NRT یان و ھو یەکەم کەنالی کەرتى تاییەت لە ھەر ئیمەکانە دامەزراند. NRT دەستی
بە پەخشکرد بە روومالیکی بەھیزی خۆپیشانانەو. وینەى راستەخۆى خەلکی پیشانانەدا دروشم گەلێکیان دەوتەو کە شەرعیتی

بارزانی و جهلال تالهبانی، سەرۆکی ی.ن.ک، دووهم بههزترین پارت، و هه‌لگری پۆستی سیمبۆلی سەرۆکی عێراق، ده‌خسته ژێر پرسیار موه. (به‌گۆره‌ی راپۆرت‌ه‌کانی هه‌وأل، تالهبانی له‌ ساڵی ۲۰۱۲ جه‌لته‌ لێیداوه و له‌م‌کاته‌وه‌ له‌ دهر‌م‌وه‌ی و‌لات له‌ نه‌خۆشخانه‌یه‌.)

خه‌لکی کوردستان نا‌لای پارت‌ه‌کی سەرۆکی عێراق و سکر‌تیری یه‌کێتی جه‌لال تالهبانی به‌رزده‌که‌نمه‌ له‌ هه‌لزارده‌که‌نی نه‌یولی ۲۰۱۳.
(AFP/Ahmad al-Rubaye)

ماوه‌یه‌کی که‌م دوا‌ی ده‌ستپێکی په‌خشه‌که‌ی، که‌نا‌له‌ ته‌له‌فزیۆنییه‌که‌ په‌یوه‌ندییه‌کی ته‌له‌فۆنی بۆ هات که‌ په‌یامێکی مه‌ترسیداری پێیوو، به‌قه‌سه‌ی توانا عوسمان، به‌ر‌یۆیه‌ری NRT (که‌ هه‌یچ په‌یوه‌ندییه‌کی به‌ رۆژنامه‌نووسی کوژراو سهر‌ده‌شت عوسمان‌ه‌وه‌ نییه‌). په‌یامه‌که‌ ئه‌وه‌بوو: "ده‌بیت یان په‌خشر‌ابگرن یان با‌جێک ده‌دن" ته‌له‌فزیۆنه‌که‌ دووهمیان هه‌ل‌بازارد. شه‌ویکی تاریکی زستانی شوباتی ۲۰۱۱، چه‌ند رۆژیکی که‌م دوا‌ی ده‌ستپێکی په‌خشه‌که‌ی، ده‌یان که‌سه‌ی چه‌کدار هه‌ل‌یان‌کو‌تایه‌ سهر‌ ئۆفیسێ سهر‌ه‌کی NRT و ته‌واوی با‌له‌خانه‌که‌یان گر‌ت‌بیه‌ر‌ دا. له‌م‌ کاته‌دا ستۆدیۆکان به‌تالیوون و که‌س بر‌بێن‌دار نه‌بوو.

سێ سا‌ل دواتر، هه‌شتا که‌س ده‌ستگیر‌نه‌کراوه. له‌ ئازاری ۲۰۱۱، به‌ر‌هه‌م سا‌له‌ح، که‌ نه‌وکات سەر‌ۆک و هزیران بوو، له‌ په‌ر‌له‌مان ر‌ای‌گه‌یاند که‌ داد‌گای سلێمانی بر‌یار‌ی ده‌ستگیر‌کردنی بۆ "هه‌شت یان نو‌ که‌س" دهر‌کردوه‌ به‌ تۆمه‌تی ئه‌وه‌ی ده‌ستیان هه‌بووه‌ له‌ هه‌رشه‌که‌ی سهر‌ NRT دا. به‌ر‌هه‌م سا‌له‌ح وتی، "دوانیان ناسراون. یه‌کیکیان سهر‌ به‌ هه‌زی دژه‌ تیرۆره‌. ئه‌ویتر‌یان سهر‌ به‌ وه‌زاره‌تی پێشمه‌ر‌گه‌یه‌." بێ ئه‌وه‌ی روون‌کردنه‌وه‌ی زیاتر‌ب‌دات، به‌ل‌ئیندا هه‌ر‌ کار‌یک له‌توانادا هه‌م‌بیت بیکات تا ئه‌نجاده‌ران به‌ سزای یاسایی بگه‌ن.

دوا‌ی نزیکه‌ی هه‌فته‌یه‌ک، NRT ر‌ای‌گه‌یاند که‌ ئه‌و دوو که‌سه‌ی به‌ر‌هه‌م سا‌له‌ح ناراسته‌موخۆ ئاماژه‌ی بۆ کردبوون چوونه‌ به‌رده‌م داد‌گا. که‌نا‌له‌که‌ بلا‌ویکر‌ده‌وه‌ که‌ یه‌کێک له‌ تۆمه‌تبار‌ه‌کان سەر‌ۆکی ئۆپه‌راسیۆنه‌ هه‌وأل‌گر‌یه‌کانی وه‌زاره‌تی پێشمه‌ر‌گه‌ و ئه‌وه‌ی تر‌یان به‌ر‌پرسی به‌شی هه‌وأل‌گری ئازانسی دژه‌ تیرۆره‌، که‌ یه‌که‌یه‌کی تایبه‌ته‌ بۆ رووبه‌رووبوونه‌وه‌ی تیرۆرستان. NRT ناوی تۆمه‌تبار‌ه‌کانی نه‌ه‌ینا.

له‌ داد‌گا، هه‌ر‌دوو به‌ر‌پرس نکۆلیان‌کرد به‌شدار‌یان له‌ هه‌رشه‌که‌دا کردبیت و که‌سیان به‌ندنه‌کران. به‌پێی ر‌اپۆرت‌یه‌کی NRT، هه‌ژمه‌کانی ئاسایش و پاسه‌وانه‌ تایبه‌ته‌کانی ئه‌و به‌ر‌پرسانه‌ له‌ده‌ر‌م‌وه‌ و ناوه‌وه‌ی با‌له‌خانه‌ی داد‌گا گر‌دبووبوونه‌وه‌. بێ ئه‌وه‌ی ناوی سهر‌چاوه‌که‌ی به‌هێنیت، NRT وتی یه‌کێک له‌ به‌ر‌پرسه‌کان پسه‌وله‌ی هه‌ینابوو بۆ داد‌گا تا بیسه‌لمه‌نیت که‌ ئه‌و شه‌وه‌ی هه‌رشه‌که‌ کراوته سهر‌ NRT، ئه‌و له‌ سلێمانی نه‌بووه‌، ئه‌ویتر‌یان نکۆلی له‌به‌شدار‌ی خۆیکردبوو به‌ وتنی، "من که‌سه‌یکه‌ قه‌له‌م‌وم" - به‌ ئاماژه‌کردن به‌وه‌ی که‌ هه‌رشه‌یکه‌ی کۆماندۆ ئاسای له‌وشیویه‌ پێیستی به‌ جه‌سته‌یه‌کی وه‌ر‌زشی هه‌یه‌.

به‌لام به‌ر‌پرسیاریتی جه‌سته‌یی له‌ سوتاندنه‌که‌دا مه‌سه‌له‌ی سهر‌ه‌کی نه‌بوو تا لێنچینه‌وه‌ی لێنکریت.

له‌به‌ر‌ئه‌وه‌ی ئه‌و دوو که‌سه‌ له‌ هه‌وأل‌گری کار‌ده‌که‌ن، ناسنامه‌یان به‌ نه‌ه‌نی ماوه‌ته‌وه‌ و CPJ نه‌یتوانی بۆ وه‌ر‌گر‌تنی سهر‌نجیان په‌یوه‌ندی به‌هه‌یچ‌کامیان‌ه‌ بکات.

که‌یه‌ی چاره‌سه‌ر‌نه‌کراوی NRT رۆژنامه‌نووسانی به‌تایبه‌تی ئه‌ومێد‌کردوه‌ له‌به‌اره‌ی کار‌یگه‌ر‌بوونی ده‌زگاکانی داد‌ه‌وه‌ری و جیه‌جیه‌کردنی یاساوه‌ له‌ کوردستان. هه‌شتا به‌ نه‌ه‌نی ماوه‌ته‌وه‌ چۆن که‌سه‌یک ده‌توانیت ته‌واوی با‌له‌خانه‌ی ته‌له‌فزیۆنیک له‌یه‌کێک له‌

ئارامترین، پراسپاسو انترین و راقیتترین ناوچەیی نیشتهجینی سلیمانیدا بسوتینیت و قوتاری بیت. NRT دەکوئتە گوندی ئەلمانییە، ئەو شوینەیی که هەندەرانییە هەبوو هەکان دەتوانن تیایدا بژین.

لە ئابی ۲۰۱۳، لیکۆلەرێکی CPJ سەردانی تەلەفزیۆنەکەیی کرد تا دواین زانیاری لەبارەییەو بەزانی. NRT هیشتا وەکو دەزگایەکی راگەیانندی بەهێز بەردەوامە لە کارکردن. بەلەخانەیی سەرەکیان نوێکراوەتەو. پەیمانێرانی کۆلنەدەر دەردەکەون. دیوارەکانی ناووەی ئۆفیسە نوێیەکە رازینراوەتەو بە وینەیی خاشاکی ئەو شوینەیی که کاتی خۆی جینگای کارکردنیان بوو.

بەلام توانا عوسمان بە CPJ وت نائۆمید بوو بەرەبەر تەواوی سیستەمی حوکمرانی کوردستان، "ئەوانەیی تەلەفزیۆنەکیان سووتاند بەشێکن لە گروپێک که لە حکومەت گەورەترە." پاشان ئەوێ زیادکرد که بەلگەیی پێویست لەبەر دەستدان بۆ ئەوێ دادگایەکی سەر بەخۆ بئۆنیت بەگاتە ئەنجامی کۆتایی، "ئەگەر دادگا جیدی بیت لەو بارەییەو - ئەگەر لە پێش هەموویەو سەر بەخۆ بیت - ئەوا تۆانبارەکان بە ئاسانی دەدۆزینەو."

CPJ لە جەلال کەریم، جینگری وەزیری ناو، ی پرسی بۆچی ئەوانەیی هێرشیان کردە سەر NRT هیشتا ئازاد. وەلامەکەیی دانپێدانانێکی تێدا بوو که دەریخست هەندیک کەس لە کوردستان لەسەر و یاساوەن. جەلال کەریم وتی، "ئەو [توانا عوسمان] دەزانی کێ سوتاندی. دادگا دەزانی کێ سوتاندی." ئەوێ خستەروو که ئەوانەیی هێرشەکیان ئەنجامدا رەنگە عێراقیان بۆ ئۆتیکێ تر جیهیشینیت.

رەحمان غەریب. ریکخەرەکی سەنتەری مێترو، وتی بڕوای وایە سیستەمی دادوەری کوردستان سەر بەخۆ نییە. وتی، "هەموو دادوەرەکان لەسەر بنەمای دلسۆزی بۆ پارتهکانی دەسلالت دادەمەزرین."

رەمەند مەعسوم، دادوەرێک که وەکو بەرپرسیکی وەزارەتی داد خزمەت دەکات، ناکۆکە لەگەڵ ئەمەدا، "هەموومان پێشتر پۆستی حیزبیمان هەبوو. بەلام دادگا شوینیکێ پیرۆزە. هەر که پیمان تێخست، حیزبایەتیمان لەدواوە جێدەهێلین و سەر بەخۆ کار دەکەین."

لەکاتی کەسی تۆانەکە چاوەروان ناکریت لە دادگادا یەکلایبیکریتەو، NRT جەختکردنی خۆی گۆربوو لەدۆزینەوێ تۆانبارەو بۆ وەدەستەینانی قەرەبوو بۆ ئەو زیانانەیی پێیکەوتوو. بەرەمان بڕیارێکی نائاسایی لە ۲۳ ی شوباتی ۲۰۱۱ دەکرد که فەرمان بە حکومەت دەکات "بەپنی یاسا" قەرەبووی NRT و ئەو دەزگا راگەیاندا بەکاتەو که زیانیان بەرکەوتوو. بەگۆرەیی ئەو بڕیارە، حاکم فەرهاد حاتەم، داواکاری گشتی سلیمانی دەلێت، دادگای سلیمانی فەرمانیکردوو حکومەت قەرەبووی NRT بەکاتەو بەبەری ۱۵ ملیۆن دۆلار.

توانا عوسمان بە CPJ راگەیاندا NRT هیشتا قەرەبوو نەکراوەتەو، بەلام گەشبینە بەوێ تەلەفزیۆنەکە پارەکە لەماوەییکی نزیکدا وەر دەگرت. ئەو وتی مەسەلەیی چارەسەر نەکراو ئەو نییە دەبیت NRT قەرەبوو بکریتەو یان نەبەکو چەندە دەبیت قەرەبوو بکریتەو.

بەپێچەوانەو، ویستی حکومەت بۆ قەرەبووکردنەوێ NRT ئەو بۆچوونە بەرەبلۆهێ خەلکی بەهێز کردوو که کەسانی دەسلالت -بەپرسی حیزبی یان حکومی- دەبیت هێرشەکیان بۆ سەر تۆرە تەلەفزیۆنییەکە ئەنجامدا بیت ئەگەر نا بۆچی حکومەت نامادەیی ئەو بڕە پارە زۆرە بەدات بە کۆمپانیایەکی کەرتی تاییەت.

رەمخەکان تەنیا لە رۆژنامەنووسانەو نایەن. حاکم فەرهاد حاتەم، داواکاری گشتی سلیمانی، تەمیزی بڕیارەکەیی دادگای سلیمانی کردۆتەو و دەلێت ئەو قەرەبوو هیچ بنەمایەکی یاسایی بۆ نییە.

حاکم فەرهاد بە CPJ وت، "نامەوێت لێت بشارمەو. مەسەلەکە رەهەندیکی سیاسی هیە. ئەم پرسیارە لەخۆت بەکە: لە چی شوینیکێ ئەم دۆنیا هیە حکومەت قەرەبوونی تۆانیک بەکاتەو خۆی نەیکردوو؟"

توانا عوسمان دملنیت NRT هندیکیجار ههولدهدات مهسهلهی
ههستیار رومالیکات، بهلام لانیکهم لهیهک حالهتدا نهیتوانی:
لهسالیادی هیرشهکهی سر NRT دا.

هیرشی شوباتی ۲۰۱۱ یو سر کنالی رادیو و تلهفزیونی نالیا (NRT).

(YouTube/Press TV) .

دیکو مینتارییهکهی دریز و لیکولینهوهی بهناونیشانی "کئ
NRT سوتاند؟" نامدهکرابوو و خرابوو خشتهوه تا
پهخشبریت.

ریکلای فیلمهکه بۆچهنیدین روژ بلبوووبوووه. سرهرای
چهنیدین پهیوهندی تلهفونی که هوشداریان دابوو
دیکو مینتارییهکه بلبونهکریتوهه، فیلمهکه لهکاتی خویدا
پهخشکرا. پاش چهن خولهکیک، بینهران لهمالهکانیان
شبههکهی NRT یان نهما. توانا عوسمان وتی هوشدارییهکی
تریان له تلهفونیکی نهاسراوهوه بۆهات: "جاری رابردوو،
تهنیا تلهفزیونهکهمان سوتاند. ئهمجاره بهخوتانهوه
دهیسوتینین." دیکو مینتارییهکه ههسگیز پهخشهکرا.

کانونی یهکهمی ۲۰۱۳، کاتیک هیرشهکهانی سر NRT هیشتا نازادبوون، خودی تلهفزیونهکه جاریکی تر بوو به ههوال.
خاوهنهکهی، شاسوار عهبدو لواحید، درایه بهر گوته و له سلیمانی بریندار کرا. بهلام ئهمجارهش، ئهنجامهرا نی هیرشهکه تاوانهکهیان
بهی سزا ئهنجامدا.

حالهتیکه ههسانکردنی یاسایی

ههموو پینیلکاریههک دژی میدیا له کوردستان هیندهی سوتاندن و کوشتن گهوره نین. داوی یاسایی و گرتنی هههمهکیانهش
میکانیزمی کاریگهرن بۆ دروستکردنی ههشه و ههسانکردن، و ناچارکردنی روژنامه نووسان تا بیدهنگیان بکهن.

شیروان شیروانی، سهرووسهری باشوور، گوژاریکی رمخهگرانه له پاریزگای دهوک، ۲۰ ی نیسانی ۲۰۱۲ بۆ چهن روژیک بهی
بوونی قهرمانی دهستگیرکردن بهندرکرا بههوی دوو بابتهوه که بانگهشهی گهنملی حکومی کردبوو. داوی دانی ملیونیک دیناری
عیراقی و مکو کهفالهت ریگهیندرا بهندینهخانه جیههئینیت. ئهوه به روژنامه نووسانی راگهیانده هۆکاری گرتنهکهی سیاسی بووه و رمخه
توندی له دامهزراره یاسایی کوردستان گرت و به "حکمی قهرهوش" یاخود "حکمی ستهمکار" ناوی برد- ئهمهش، به قسهی
خوی، بووههوی ئهوهی دادگا به بری ۲۰۰ ههزار دینار غهرامه ی بکات چونکه سوکایهتی به دامهزراره میهکی دهولت کردبوو.

بههوی کاری روژنامه نووسییهوه، شیروانی چهنیدین جار دادگاییکرداوه.

له ۲۰۱۳، بههزاد بارزانی، برازای سهروک، داوییهکی یاسایی دژی شیروانی توهارکرد بههوی بابتهکهوه که له گوژاری باشوور
نوسیوووی و بانگهشهی ئهوهی کردبوو که برازاکه هیزیکی سهربازی خوی هیه که سهر پهرشتی بهندینهخانهیهک دهکات که دهیان
بهندرکراوی سیاسی تیدایه. شیروانی به CPJ ی وت، "ئهوه بهندینهخانهیهکی نایاساییه که تیدا خهکی لهژیر ئهشکه نهجهدا مردوون یان
خویان کوشتوه."

شیروانی وتی تهنیا داوی ئهوهی دراوسیکانی ناگاداریانکردتوهه که هیزیکی پولیس ههلیکوتارهته سهر مالهکهی له کانونی یهکهمی
۲۰۱۳ زانیوهتی داوی یاسایی لهسهره. بههزاد بارزانی نکولی لهو بانگهشانهکرد که دملین ئهوه هیزی ناردوته سهر مالی
روژنامه نووسهکه و وتی پولیس تهنیا بریاری دادگای جیههجیگردوه بۆ دهستگیرکردنی. پاریزههکهی بارزانی، سهردار رهقیب

نهجم، وتی که داوا یاساییه که له حوز میرانی ۲۰۱۳ دەر چوووه به لّام پۆلیس نهیتوانیبوو دستگیریبکات چونکه شوینی دۆزینهوهی شیروانی ئاسان نهبوو.

له دیدارێکدا له گهڵ CPJ له ۲۰ کانونی یهکهمی ۲۰۱۳، به هزاد بارزانی ئهوهی پشتر استکردهوه که داوایهکی یاسایی بو ناو زراندن تۆمار کردوه، "ههندیکی شتی له سههر من له گوڤار مهکیدا بلاو کر دۆتوه که هیچ بنه مایهکی نییه. له بابته کهدا، من تۆمهتبار دهکات بهوهی خهڵکی بێتاوانم کوشتوووه. دهبیت بچینه بهردهم دادگا و بیسهلمینیت که خهڵکم کوشتوووه. نهگهر درۆی کرد، دهبیت بهرپر سیاری تیبیه کهی ههلبگریت. نهگهر راستیشی گوتبوو، ئهوا دادگا دهبیت وهکو پیاو کوژ مامهله له گهڵ مندا بکات."

له ۲۲ کانونی یهکهمی ۲۰۱۳، شیروانی چوووه بهردهم دادگا تا ئیفا ده بدات و جاریکی تر به کهفالهتی یهک ملیۆن دیناری عێراقی ئازاد کرا. دادگاییه که تا کاتیکی نادیار دوا خراوه. شیروانی پهشیمان نییه له بابته کهی و دهلنیت سی شایهتی ههیه که ئه شه که نه جهرارون لهو بهندیخانه دا ئه و بانگه شهی هه بوونی دهکات، به لّام دهترسن تۆ له یان لیبکر یته وه نهگهر بێتوو ئیفا ده بدن و دادگا ناسنامه یان نهپاریزیت.

شیروانی به CPJ دهلنیت ئه و ئیستا مالی خۆی به شوینیکی سه لامهت دانانیت چونکه دهترسیت له هه مر کاتی کهدا رهنگه له لایهن هیزه کانی پۆلیس یان ئاسایشه وه بکو تر یته سه ری. دهلنیت "هه میشه له نیوان سلیمانی، هه ولیر و دهوکدام."

نامۆ عهبدو لّلا رۆژنامه نووسیکی کوردی عێراقه و له واشنتن دادهنیشیت و هه لگه ری بروانامه ی ماسته ره له رۆژنامه گه ری له زانکۆی کۆلومبیا. ئیستا به ریوبه ری نوسینگه ی واشنتنی رو داوه، که که نائیکی ۲۴ کاژیری هه واله له کوردستان و له وێ بهرنامه یه کی ههفتانه ی ههیه به ناوی "له واشنتنه وه." نوسینه کانی له بلاو کراوه نیوده وه له تیبیه کانی وهکو جهزیره ی ئینگیلیزی، رۆیتهرز و نیویۆرک تایمز بلاو بوونه ته وه.

راسپاردهكان:

بۆ حكومهتی ههریمی كوردستان

- بهقوولی لیکۆلینهوه له ههموو ئهو هیزشانهبکه کرانهته سهر رۆژنامه نووسان و بهچاره سهرنهکراوی ماونهتهوه، ههر له مردنی سهردهشت عوسمان و کاوه گهر میانیهوه بۆ هیزشهی سوتاندنی کهنالی تهلهفزیۆن و رادیۆی نالیا (NRT) لیکهتوه و بهتهواوی بریاری یاساییان بهسهردا بهرپرسیاراندا جیهه جیهه. خانهوادهی ئهو رۆژنامه نووسانهی کوژراون و دیارنه ماون دلنیا بکهوه که دهتوانن به دواي راستیهکان بگهرین لهبارهی چارهنوسی که سوکار یانهوه بی ئهوهی ترسی ئهوهیان ههیهت رووبهرووی سزادان دهبنهوه.
- ئهنجामी کاری ئهو لیژنهیهی سهروک دروستیکرد بۆ لیکۆلینهوه له کوشتنی سهردهشت عوسمان و ههر لیکۆلینهوهیهکی تر بۆ هیزشهکانی تری سهر رۆژنامه نووسان کراون بۆ خهڵکی بلۆبکه رهوه.
- مهشوق و پهروه رده دابینهکه بۆ بهرپرسانی دادوهری و ئاسایش و دلنیا بی بده هیچ رۆژنامه نووسیک بههوی کاره کهیهوه به نایاسایی بهندناکریت. بهئاشکرا سهرکونهی حالتهکانی بهندکردنی نایاسایی بکه و ئهوانهی بهرپرسن دهیهت سزایی یاسایی بدرین.
- ههنگاو بگه بهر بۆ ههموار کردنهوهی یاسای رۆژنامه گهری به بهشداری رۆژنامه نووسانی ناوخویی و بهئامانجی لایردنی ئهو یاساخکاری یانهی به وشه ی ناروون نووسراون و دهکریت خراب بهکار بهینرین و دادگایکردنی سیاسیان لیکهوتنهوه.

بۆ سههرکردهکانی پارتیه سیاسییه کوردیهکان:

- به ئاشکرا دهریبه که پارتیه کهت هاندهری مونا زهری کراوه و رهخهیه و پالپشتی توندوتیژی یان هیچ جۆره کاریک ناکات مه بهست لئی ناچارکردنی رۆژنامهکان بییت تا کاری خویان ئهنجام نهدهن، بهو کارانهوه که هیزهکانی ئاسایش ئهنجामी دهن. چالاکانه کار بکه بۆ پهروه دهکردنی هاندهرانتان لهبارهی ئهوهی یاسا رۆژنامه نووسان دهپارێزیت.

بۆ کۆمهڵگای نیودهولهتی:

- یونسکو، به پشت بهستن به پلانی کاری نهتهوهیه که گرتوهکان لهبارهی ئاسایشی رۆژنامه نووسان و پرسه سزاندانی تاوانباران، دهیهت کار لهگهڵ حكومهتی ههریمی كوردستان بکات بۆ باشترکردنی یاسا و میکانیزمهکانی پاراستنی رۆژنامه نووسان و گهرهنتی ئازادی رادهرپین و ئازادی زانیاری دابینهکات.

- گروپهکانی کۆمهڵگای مهدهنی دهبیت کار لهگهڵ حکومهتی هه‌ریمی کوردستان بکه‌ن بۆ به‌ره‌وپیشبردنی دهسه‌لاتی یاسایی له‌ریگه‌ی پرۆگرامی مه‌شقی‌کردن و دامه‌زراندنی دامه‌زراوه‌ی حکومی به‌هێز و سه‌ربه‌خۆ.
- هاوبه‌شه‌ بازرگانیه‌ دوولایه‌ن و هه‌مه‌لایه‌نه‌کان ده‌بیت ئازادی رۆژنامه‌گه‌ری بکه‌نه‌ مه‌رج له‌گه‌فتوگۆکانیان له‌سه‌ر بازرگانی و وه‌به‌ره‌ینان له‌گه‌ڵ حکومهتی هه‌ریمی کوردستان.

ليژنهى داكۆكيكردن له رۆژنامه نووسان

330 7th Avenue, 11th Floor
New York, NY 10001

Web: www.cpj.org

Twitter: [@pressfreedom](https://twitter.com/pressfreedom)

Facebook: [@committeetoprotectjournalists](https://www.facebook.com/committeetoprotectjournalists)